

С. М. Повторева

СЛОВНИК З ЛОГІКИ

Видавництво “Магнолія 2006”
Львів
2025

УДК 16(075.8)
П 428

Відтворення цієї книги або будь-якої її частини заборонено без письмової згоди видавництва. Будь-які спроби порушення авторських прав будуть переслідуватися у судовому порядку.

Повторева С. М.
П 428 Словник з логіки: – Львів: “Магнолія-2006”,
2025. – 196 с.

ISBN 966-2025-10-3

“Магнолія-2006”

У словнику достатньо повно і у доступній формі розкривається зміст основних термінів та понять з лекційного курсу “Логіка”, надаються відомості про вчених – представників науки логіки.

Розрахований на студентів та викладачів вищих навчальних закладів I – IV рівнів акредитації, буде корисним учням і вчителям шкіл, ліцеїв, гімназій, профтехучилищ, для всіх хто займається самоосвітою.

УДК16(075.8)

ISBN 966-2025-10-3

© Повторева С. М., 2025

© “Магнолія-2006”, 2025

ПЕРЕДМОВА

Головне завдання, яке ставить перед собою автор у працях з логіки, в тому числі і у даному словнику – сприяти розвитку раціонального пізнання, нового раціоналізму, збагаченого найсучаснішими досягненнями науки і суспільної практики, здатного повернути права розуму. В епоху постмодерну несвідомі чинники психічного життя людини настільки абсолютизовано, що замість розумної людини типовим представником роду людського у багатьох творах представників найсучаснішої філософії, літератури і кіно постає індивід з хворим розумом, пацієнт психіатричної клініки, шизофренік. Але чи є майбутнє у світу, де втрачено традиційні орієнтири, які базувалися на засадах здорового розуму? Перспектива такого світу – самогубство.

Безперечно, це ненормальне становище. В умовах появи і загострення глобальних проблем сучасності людям нагально необхідно повернути права розуму. Глибокий і розвинутий розум, а не слідування все більш химерним бажанням індивіда, розбещеного і спотвореного технікою, позбавленого відповідальності, здатний поставити все на свої місця. Повернення до розумового здоров'я, до

здатності коректно мислити, сумніватися в тому, що є сумнівним, заперечувати те, що є хибним, не бути легковірними, не піддаватися софістичним викрутасам деяких політиків і сучасних магів, визнавати очевидне і вести людину до істини – це, мабуть, найголовніша справа нашої епохи.

Логіка – старовинний і випробуваний органон, за допомогою якого кращі уми людства як на Заході, так і на Сході шліфували свій розум і здатність мислити. Знання елементарних правил умовиводу, вміння і звичка перевіряти правильність своїх суджень і міркувань інших людей, аналізувати хід своїх думок – необхідні якості освіченої і відповідальної людини. Кожен, хто матиме такі знання, не наполягатиме на помилках свого мислення і багатиме їх виправити, щоб в інших ситуаціях бути більш успішним.

Безпосередньою метою написання саме цієї праці було створити зручний для користування і водночас змістовно насичений словник з логіки, в якому відображено традиційні підходи логічної науки і новації в цій галузі. У словнику містяться характеристики, описи та визначення найбільш поширених термінів логіки. Автор намагалася зробити зрозумілою і доступною для широкого кола інте-

❧ ————— ❧ *Передмова* ❧ ————— ❧

лектуалів, фахівців з гуманітарних наук, студентів, всіх зацікавлених логічну проблематику і методи логічної науки. З цією метою у багатьох статтях, наскільки це дозволяли обмежені розміри тексту, подано приклади слів, речень, ситуацій, які ілюструють подані абстракції. Враховано зростаючий інтерес українських освітян до історії світової і вітчизняної логіки: вміщено статті, що характеризують основні здобутки ряду видатних вчених і їх внесок у скарбницю логічного знання. У деяких статтях дається інтерпретація термінів, популярних у минулі часи і нині напівзабутих, зокрема тих, що пов'язані з мистецтвом дискусії, еристики, з дотриманням правил коректного доведення і спростування. Водночас автор вводить ряд понять, що характеризують нові тенденції у ділянці логічної науки та її застосування в інших галузях знання і більш широкому контексті інтелектуальної діяльності. Йдеться про поняття семіотики, структуралізму, інформатики та ін.

Прагнення дати хоч і лаконічне, але достатнє визначення термінів логіки вимагає деяких повторів. Намагання їх уникнути без шкоди для змісту статей спричинило численні посилання на інші наявні в словнику статті. З цією метою терміни, інтер-

❧ ————— ❧ *П*ередмова ❧ ————— ❧

претовані в інших статтях словника, подано курсивом. Жирним шрифтом виділено власні імена, якщо йдеться про персоналії, як у статтях, спеціально присвячених даній особі, так і в інших, де ця особа лише згадується. Більшість статей словника містять латинські або грецькі варіанти написання термінів.

Висловлюю глибоку подяку професору Володимиру Марковичу Пічі, видавцю, наполегливість і конкретна допомога якого відіграли визначну роль у підготовці до публікації цього словника.

Словник рекомендується використовувати для засвоєння і повторення лекційного курсу з логіки, підготовці до семінарів та екзаменів.

Світлана Повторєва

Довідкове видання

Повторева Світлана Михайлівна

**СЛОВНИК
З ЛОГІКИ**

Навчальний посібник

Формат 60x84/16є Умовн. друк. арк. 10,6.

Гарнітура Таймс Нью Роман

ПП “Магнолія 2006”
м. Львів-53, 79060, Україна,
Тел.+380503701957;
e-mail: magnol06@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб’єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготівників і
розповсюджувачів видавничої продукції:
серія ДК № 2534 від 21.06.2006 року, видане Державним
телебачення та радіомовлення України

Надруковано в поліграфічному центрі ПП “Магнолія 2006”